

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

TEORIA, HISTÒRIA I CONTEXTOS EDUCATIUS

Coordinació: GONZÁLEZ RODRÍGUEZ, JUAN AGUSTÍN

Any acadèmic 2019-20

Informació general de l'assignatura

Denominació	TEORIA, HISTÒRIA I CONTEXTOS EDUCATIUS			
Codi	100864			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (2008) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	1	TRONCAL	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (R 2018) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	1	TRONCAL	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (2008)	1	TRONCAL	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (R 2018)	1	TRONCAL	Presencial
	Grau en Educació Primària (2008)	1	TRONCAL	Presencial
	Grau en Educació Primària (R 2018)	1	TRONCAL	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	6		4
Coordinació	GONZÁLEZ RODRÍGUEZ, JUAN AGUSTÍN			
Departament/s	PEDAGOGIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	El treball autònom de l'estudiantat té dues parts: aquell que comporta seguir, complementar i estudiar la teoria de la matèria (que serà valorat a través de la realització d'activitats i un examen) i, per altra banda, el treball en equip (part pràctica de l'assignatura).			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Castellà i català.			

Distribució de crèdits

L'assignatura està dividida en dues parts, les quals compten amb la següent distribució de crèdits:

Teoria i Història de l'Educació:

3,15 ECTS equivalents a docència del professor i treball a l'aula dins l'horari indicat per "grup gran".

1,35 ECTS equivalents a treball pràctic en l'horari de "grup mitjà" dins i fora de l'aula.

Didàctica i Organització Escolar:

1,05 ECTS equivalents a docència del professor i treball a l'aula dins l'horari indicat per "grup gran".

0,35 ECTS equivalents a treball pràctic en l'horari de "grup mitjà" dins i fora de l'aula.

Horari de tutoria/lloc

Dra. Isabel del Arco Bravo

Telèfon 973706575 Ubicació del despatx 2.27 de la FCE Horari de Consulta Dimarts 12.30 a 13.30 h

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
CAMATS GUÀRDIA, RAMON	ramon.camats@udl.cat	3	
CATALÀ SANCHO, MARIA DEL MAR	mar.catala@udl.cat	4,5	
GONZÁLEZ RODRÍGUEZ, JUAN AGUSTÍN	agustin.gonzalez@udl.cat	11,7	
MARÍN MARQUILLES, ROGER	roger.marin@udl.cat	4,5	
RAMOS PLA, ANA ISABEL	anabel.ramos@udl.cat	1,05	
SILVA GARCIA, BLANCA PATRICIA	patricia.silva@udl.cat	2,85	

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Expressar de forma argumentada els fonaments de l'educació primària.
2. Exposar i valorar críticament l'evolució del sistema educatiu en el nostre país i al món.
3. Aprendre i utilitzar correctament el marc conceptual bàsic de la teoria de l'educació.
4. Comprendre els referents històrics i polítics que constitueixen l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
5. Interpretar la legislació actual i la seva aplicació en contextos educatius reals.
6. Expressar els components que intervenen en els processos educatius escolars que es donen en l'aula i fora d'aquesta.
7. Identificar les variables de diversitat cultural presents en contextos educatius.
8. Comprendre els elements d'innovació en les propostes formatives que dissenya.

Competències

Competències generals:

1. Expressar-se correctament de manera oral i escrita.
2. Dominar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
3. Treballar en equip.
4. Comunicar-se amb els diferents agents educatius de forma eficaç en els diferents escenaris educatius: a l'aula, amb l'equip docent i amb la comunitat educativa.

5. Reflexionar, actuar i resoldre situacions problemàtiques de l'àmbit educatiu. Detectar situacions que requereixin intervenció específica pròpia o d'altres professionals. Saber derivar.
6. Gestionar la informació adequada per al desenvolupament de les funcions pròpies de la professió. Saber conèixer i comprendre la realitat social canviant que desenvolupa el seu treball educatiu. Reconèixer els canvis en la societat i saber evolucionar amb ells. Saber canviar.
7. Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat. Adaptar les propostes d'aprenentatge a les evolucions culturals més significatives.

Competències específiques:

1. Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i plurilingües. Fomentar la lectura i el comentari crític de textos dels diversos dominis científics i culturals continguts en el currículum escolar.
2. Conèixer l'organització dels col·legis d'educació primària i la diversitat d'accions que comprèn el seu funcionament. Ocupar les funcions de tutoria i d'orientació amb els estudiants i les seues famílies, atenent les singulars necessitats educatives dels estudiants. Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
3. Col·laborar amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social. Assumir la dimensió educadora de la funció docent i fomentar l'educació democràtica per a una ciutadania activa.
4. Mantindre una relació crítica i autònoma respecte dels sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.
5. Valorar la responsabilitat individual i col·lectiva en la consecució d'un futur sostenible.
6. Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la labor docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.
7. Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de comunicació. Destriar selectivament la informació audiovisual que contribueixi als aprenentatges, a la formació cívica i a la riquesa cultural. Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i les competències fonamentals que afecten els col·legis d'educació primària i els seus professionals. Conèixer models de millora de la qualitat amb aplicació als centres educatius, fomentant la continuïtat entre els cicles i les etapes educatives de l'àmbit escolar i altres contextos socioeducatius, familiars i comunitaris, prestant especial atenció a les característiques que presenta l'entorn rural.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Tema 1: Conceptualització d'educació i el seu estudi.

- Concepte d'educació.
- Principis de l'educació.
- El concepte d'educació i la seva relació amb altres termes.
- Dimensions del concepte d'educació.
- L'educabilitat i els seus límits.
- Les ciències de l'educació: definició.

Tema 2: Breu història de l'educació.

- L'educació a l'antiguitat.
- L'educació a l'edat mitjana.
- L'educació a l'edat moderna.
- L'educació a l'edat contemporània.

Tema 3: Teories educatives al llarg del s. XX.

- Moviment pedagògic de l'escola nova o escola activa.
- Pedagogia i educació socialista.
- Corrents educatives antiautoritàries.
- Teories crítiques a l'educació escolar.

Tema 4: La reforma educativa espanyola de 1970. La transició democràtica i l'Espanya constitucional

- El Llibre Blanc de l'Educació. La Llei General d'Educació i el finançament de la reforma educativa.
- L'educació en la Transició política i en la Constitució (1976-1978).
- Primers desenvolupaments constitucionals i democràtics en educació (1980-1990).
- L'educació espanyola a partir de la dècada dels noranta.

Tema 5: Legislació Educativa: des de la LGE fins a la LOMCE

- Els canvis legislatius en el sistema educatiu espanyol.
- Les darreres lleis orgàniques en matèria d'educació.
- La LOE i el treball per competències.
- La LOMCE: llei orgànica per a la millora.

Tema 6: Context educatiu a primària: estructura i organització.

- Organització educativa.
- Paradigmes i models en l'organització escolar.
- Tipus d'escoles.

Eixos metodològics de l'assignatura

La metodologia de l'assignatura Teoria, Història i Contextos educatius estarà basada en l'acció i participació de l'alumnat a les classes. D'aquesta manera, es desenvoluparan els continguts propis de la matèria mitjançant un diàleg entre els i les alumnes i el professorat. Així, es portaran a terme presentacions orals, tant per part del professor/a com per part de l'alumnat, amb el suport de diferents recursos didàctics (articles científics, mitjans audiovisuals o mitjans informàtics) amb la finalitat de desenvolupar diferents activitats d'aplicació a l'aula.

Els principals objectius que s'aconsegueixen amb aquesta metodologia d'aprenentatge són:

- Millorar significativament l'ambient de treball a l'aula.
- Millorar l'atenció educativa a cada alumne, en funció de les seves capacitats, del seu estil d'aprenentatge, etc.
- Convertir l'aula en un espai de treball actiu per a tots i totes.
- Fomentar la creativitat i el pensament crític.

Pel curs acadèmic 2019-2020 els estudiants d'aquesta assignatura disposaran d'un manual amb els continguts bàsics de la matèria. Aquest manual serà obligatori ja que no solament es faran lectures, sinó que permetrà ampliar els coneixements amb activitats que es suggereixen a més de documentació addicional d'interès.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Setmana	Dies	Hores de dedicació	Continguts	Objectius	Tasques professor/a	Tasques alumnat
1	12 i 13 de setembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	PRESENTACIÓ DE LA MATÈRIA THE: Tema 1: <i>Conceptualització.</i> <i>Aproximació al concepte i dimensions.</i>	1,3,6	Presentació dels continguts de la matèria, potenciació del diàleg a classe i del pensament crític mitjançant el material.	L'alumnat ha de participar creant una dinàmica de treball positiva i un diàleg constructiu.

2	16-20 de setembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	PRESENTACIÓ DE LA MATÈRIA THE: Tema 1: <i>Conceptualització. Aproximació al concepte i dimensions.</i>	1,3,6	Presentació dels continguts de la matèria, potenciació del diàleg a classe i del pensament crític mitjançant el material.	L'alumnat ha de participar creant una dinàmica de treball positiva i un diàleg constructiu.
3	23-26 de setembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 1: <i>Conceptualització. Agents i contextos.</i>	1,3,6	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha de participar creant una dinàmica de treball positiva i un diàleg constructiu.
4	1-4 d'octubre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 2: Història de l'educació. L'educació a l'antiguitat i edat mitjana	2,3,4	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha de fer una selecció de lectures científiques i una lectura i anàlisi aprofundida de les mateixes.
5	7-11 d'octubre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 2: Història de l'educació. L'educació a l'antiguitat i edat mitjana.	2,3,4	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha d'exposar els resultats dels seus treballs realitzats.
6	14-18 d'octubre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 2: Història de l'educació. Educació a l'edat moderna.	2,3,4	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha d'exposar els resultats dels seus treballs realitzats.
7	22-25 d'octubre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 2: Història de l'educació. Educació a l'edat contemporània.	2,3,4	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha d'exposar els resultats dels seus treballs realitzats.

8	28-31 d'octubre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 3: Teories educatives del Segle XX. <i>L'escola nova.</i>	2,3,4,6	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha de fer una selecció de lectures científiques i una lectura i anàlisi aprofundida de les mateixes.
9	4-8 de novembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 3: Teories educatives del Segle XX. <i>Educació socialista i llibertària.</i>	2,3,4,6	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball.	L'alumnat ha d'exposar els resultats dels seus treballs realitzats en un debat a classe.
10	11-15 de novembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 3: Teories educatives del Segle XX. <i>Educació personalista i crítica al sistema educatiu.</i>	2,3,4,6	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball i ajudar a sintetitzar la informació.	L'alumnat ha d'exposar els resultats dels seus treballs realitzats en un debat a classe.
11	18-22 de novembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	THE: Tema 4: <i>L'educació al segle XXI.</i>	3,7,8	Presentació dels continguts, potenciació del diàleg i del pensament crític mitjançant activitats fetes a classe.	L'alumnat ha de participar creant una dinàmica de treball positiva i un diàleg constructiu.
12	25-29 de novembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 4h setmana	THE: Tema 4: <i>L'educació al segle XXI.</i>	3,7,8	Presentació dels continguts, potenciació del diàleg i del pensament crític mitjançant activitats fetes a classe.	L'alumnat ha de fer una selecció de lectures científiques i una lectura i anàlisi aprofundida de les mateixes.
13	2-5 de desembre	3h en GG 1h per cada GM Tot. 5h setmana	DOE: Tema 5: Legislació Educativa: des de la LGE fins a la LOMCE.	3,7,8	Presentació dels continguts, potenciació del diàleg i del pensament crític mitjançant activitats fetes a classe.	L'alumnat ha de fer una selecció de lectures científiques i una lectura i anàlisi aprofundida de les mateixes.

14	9-13 de desembre	3h en GG 1h per cada GM Total = 5h setmana	DOE: Tema 5: Legislació Educativa: des de la LGE fins a la LOMCE.	5,6,8	Presentació dels continguts de la matèria, potenciació del diàleg a classe i del pensament crític mitjaçant el material.	L'alumnat ha de participar creant una dinàmica de treball positiva i un diàleg constructiu.
15	16-20 de desembre	3h en GG 1h per cada GM Tot= 5h setmana	DOE: Tema 6: Context educatiu a primària: estructura i organització.	5,6,8	Presentació dels continguts de la matèria, potenciació del diàleg a classe i del pensament crític mitjaçant el material.	L'alumnat ha de participar creant una dinàmica de treball positiva i un diàleg constructiu.
22 de desembre-6 de gener		Vacances de nadal				
16	7-10 de gener	Setmana d'avaluacions				
17	13-17 de gener	Setmana d'avaluacions				
18	20-24 de gener	Setmana d'avaluacions				
19	27-31 de gener	Setmana d'avaluacions				
Tancament d'actes del primer semestre: 7 de febrer de 2020						

Sistema d'avaluació

Avaluació ordinària:

L'assignatura Teoria, Història i Contextos educatius està dividida en dos blocs temàtics vinculats a dues àrees del coneixement diferents. Cadascun dels blocs té un professor/a especialitzat en els continguts que s'imparteixen i tenen avaluacions diferenciades. Aquests blocs i els seus sistemes d'avaluació són:

- Teoria i Història de l'Educació (THE): l'alumnat haurà de realitzar quatre activitats durant el transcurs de la docència que serviran per avaluar l'adquisició de les competències establertes a l'assignatura. Cadascuna d'aquestes activitats té un valor d'un 25% i, en cas de no presentar alguna d'aquestes activitats, hi haurà una penalització d'un punt sobre la nota final de THE. La nota del bloc de THE té un valor del 75% sobre la nota final de l'assignatura.
- Didàctica i Organització Escolar (DOE): els i les alumnes hauran de realitzar un únic examen que avaluaran l'adquisició dels continguts vistos al llarg del bloc de DOE. La nota del bloc de DOE té un valor del 25% sobre la nota final de l'assignatura.

Per superar l'assignatura, la nota final de l'assignatura ha de ser igual o superior al 5. Per a poder fer mitjà, cada alumne/a ha de tenir un mínim de 4 en tots dos blocs. En cas de no complir aquest requisit, es considerarà que l'estudiant no ha superat l'assignatura.

EL LLIURAMENT DE LES ACTIVITATS ES REALITZARÀ VÍA CAMPUS VIRTUAL SAKAI I A L'APARTAT D' ACTIVITATS. NO S'ADMETRAN TREBALLS FORA D'AQUEST APARTAT DE SAKAI. TOTS ELS TREBALLS HAURAN DE SER LLIURATS VIA ON-LINE I L'ARXIU ESTARÀ IDENTIFICAT AMB EL NOM I COGNOMS DE L'AUTOR/A O AUTORS/ES. No s'admetran exercicis que no siguin

d'elaboració pròpia: la bibliografia de consulta, tant publicada per mètodes tradicionals com accessible a través d'internet, ha de servir com a base i no copiar-la literalment, a més ha d'estar puntual i convenientment referenciada.

No es guardarà ni la nota final ni els treballs per futurs cursos en el cas que es suspengui la matèria.

Avaluació alternativa:

L'estudiant que no pugui realitzar l'avaluació continuada sota situacions justificades té dret a renunciar a l'avaluació contínua a l'inici del semestre i acollir-se a la modalitat d'avaluació alternativa. Pel que fa a l'assignatura de Teoria, Història i Contextos educatius, l'avaluació alternativa es basa en dues evidències d'avaluació. Per acollir-se a aquesta opció, alumne/a interessada haurà de presentar una instància en Secretaria en el termini fixat i aportar la documentació justificativa de l'activitat laboral i/o altres situacions personals.

La modalitat d'avaluació alternativa inclou: Prova escrita de tipus test sobre els continguts de la matèria (80%) i un treball individual sobre una figura pedagògica del segle XX (20%). Els treballs que es realitzin en el desenvolupament de la matèria incorporaran sempre una bibliografia amb un mínim de deu documents que provenguin de llibres i/o revistes científiques.

Bibliografia i recursos d'informació

Alegret, M.A.; Benito, R y González, S. (2007). *Els sistemes educatius als països d'origen de l'alumnat immigrant. Una aproximació*. Barcelona: Fundació Bofill.

Avanzini, A. (2010). La función y el papel desempeñado por la maestra en la obra de Montessori. *História da Educação*, 14 (32), 31-51.

Bach, E. y Darder, P. (2004). *Des-educat. Una proposta per viure i conviure millor*. Barcelona, Edicions 62.

Baraibar, JM. (2005). *Inmigración, familias y escuela en educación infantil*. Madrid, Catarata.

Barreiro, H. y Terrón, A. (2005). *La institución escolar: una creación del estado moderno*. Barcelona, Octaedro.

Cabrera D, Funes, J. y Brullet, C. (2004). *Alumnado, familias y sistema educativo*. Barcelona, Octaedro.

Canals, M.A.; Codina, M.T.; Cots, M.T.; Darder, P.; Mata, M. y Roig, A.M. (2001). *La Renovació Pedagògica a Catalunya des de dins(1940-1980). Fets i records*. Barcelona, Ed 62.

Cano, E. (2005). *Com millorar les competències dels docents*. Barcelona, Graó.

Cardús, S. (2001). *El desconcert de l'educació*. Barcelona, La Campana.

Colom, A. (Coord) (2002). *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona, Ariel.

Colom, A., Domínguez, E. y Saramona, J., (2011). *Formación básica para profesionales de la educación. Procesos y Contextos Educativos*. Ariel, Barcelona.

Esteruelas Teixidí, A. (2009). Cent anys de pedagogia llibertària: el deixant de Francesc Ferrer i Guàrdia. *Temps d'Educació*, 37, 73-86.

Fernández Enguita, M. y Terrén Lalana, E.D. (Coord.) (2008). *Repensando la organización escolar: crisis de legitimidad y nuevos desarrollos*. Madrid, Akal.

Fernández Enguita, M. (2016). *La educación en la encrucijada*. Madrid, Fundación Santillana.

Escudero, J.M. (2005). *Sistema educativo y democracia*. Barcelona, Octaedro.

Esteve, J.M.(1995). *Los profesores ante el cambio social*. Barcelona, Anthropos.

Esteve, J.M.(2003). *La tercera revolución educativa*. Barcelona, Paidós.

- Esteve, J.M., (2010). *Educar un compromiso con la memoria*. Barcelona, Octaedro.
- Hernández Díaz, J.M. y Hernández Huerta, J.L. (2007). Bosquejo histórico del movimiento Freinet en España. 1926-1939. *Foro de Educación*, 9, 169-202.
- Harris, J.R. (2003): *El mito de la educación*, Barcelona, DeBolsillo.
- Jarpa, C.G. (2015) Función política de la educación en el pensamiento de Antonio Gramsci. *Cinta moebí*, 53, 124-134.
- Le Gal, J. (2005). *Els drets de l'infant a l'escola. Una educació per a la ciutadania*. Barcelona, Graó.
- Martín Luengo, J. (2016). *Paideia. 25 años de educación libertaria. Manual teórico-práctico*. Madrid, Fundación Estudios Libertarios.
- Meriue, P. (2008). *Frankenstein Educador*. Barcelona, Laertes.
- Merieu, P (2009). *Pedagogia: el deure de resistir*. Barcelona, Rosa Sensat.
- Morin, E. (2000). *Els 7 coneixements necessaris per a l'educació del futur. Informe per a la Unesco*. Barcelona, Unesco.
- Negrín Fajardo, O. (2005). *Veinticinco ensayos de historia de la educación española moderna y contemporánea*. Madrid, UNED.
- Palacios, J. (1985). *La cuestión escolar*. Barcelona, Laia.
- Postman, N. (2000). *Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola*. Vic, EUMO.
- Puelles, M. (2010). *Educación e ideología en la España Contemporánea*. Madrid, Tecnos.
- Puig, J.M^a. (1999). *Feina d'educar. Relats sobre el dia a dia d'una escola*. Barcelona, Ed.62.
- Puig, J.M^a. (2003). *Prácticas morales. Una aproximación a la educación moral*. Barcelona, Paidós.
- Pujolàs, P. (2002). *Aprender juntos alumnos diferentes. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic, Eumo.
- Reese, L.; Silva, P; Antúnez, S. & del Arco, I. (2018) Linguistic and cultural rights of immigrant students in Catalonia: perspectives and practices of educators in four elementary schools, *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, DOI: [10.1080/13670050.2018.1456511](https://doi.org/10.1080/13670050.2018.1456511)
- Ruiz, G. (2013). La teoría de la experiencia de John Dewey: significación histórica y vigencia en el debate teórico contemporáneo. *Foro de Educación*, 11(15), 103-124.
- Saffange, J.F. (1994). Alexandre Sutherland Neill. *Revista trimestral de educación comparada*, 24 (1-2), 220-230.
- Sarramona, J. (2008). *Qui té raó? El permanent debat dialèctic en educació*. Barcelona, Cossetània Edicions.
- Sarramona, J.(2002). *Desafíos a la escuela del siglo XXI*. Barcelona, Octaedro.
- Santos Gómez, M. (2014). Sujeto y educación en la filosofía de la educación de Bogdan Suchodolski. *Revista Internacional de Filosofía*, 62, 87-100.
- Segura, M. (2005). *Enseñar a convivir no es tan difícil. Para quienes no saben qué hacer con sus hijos o con sus alumnos*. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Tomasevski, K. (2004). *El asalto a la educación*. Barcelona, IntermónOxfam.
- Trilla, J.(Coord.) (2001). *El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI*. Barcelona, Graó.